

DPIA light: Pilot bodycams

1. Inleiding

Voor de buitengewoon opsporingsambtenaren, fiscaal toezichthouders en bouwinspecteurs (hierna te noemen: handhavers) ligt er een belangrijke taak in de handhaving van de lokale veiligheid en leefbaarheid. Zij worden ingezet om toe te zien op de naleving van wet- en regelgeving die betrekking hebben op de leefbaarheid en veiligheid binnen de gemeente, waaronder de APV, de Drank- en Horecawet, de Woningwet en lokale verordeningen.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden krijgen de handhavers met regelmaat met zowel verbaal als fysiek geweld te maken, zoals belediging en mishandeling. In de afgelopen jaren is er door meerdere handhavers aangifte van een of meerdere van deze strafbare feiten gedaan. Het toenemende verbale en fysieke geweld draagt bij aan het onveiligheidsgevoel van de (individuele) handhaver. Om deze reden is het de wens van de gemeente om de uitrusting van de handhavers in Alphen aan den Rijn uit te breiden met bodycams. In de vorm van een pilot wordt onderzocht of deze maatregel inderdaad de gewenste meerwaarde heeft.

Het maken van beeldopnames met bodycams is een feitelijke weergave van de situatie met behulp van een camera. De beeldopnames worden gemaakt met een camera die gedragen wordt op de uitrusting van de handhaver. Deze camera legt datgene vast waarop de bodycam gericht is, veelal de situaties die de handhaver zelf meemaakt en waarneemt.

Het opnemen van beelden van personen met de bodycams is een gegevensverwerking als bedoeld in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en daarom wordt voorafgaand aan de verwerking de impact van de verwerking op de privacy van de betrokkenen onderzocht door middel van deze DPIA light. Aan de hand van deze DPIA light wordt onderzocht of de voorgestelde gegevensverwerking in lijn is met de AVG en het Privacybeleid van de gemeente. De voorgestelde gegevensverwerking mag alleen plaatsvinden als voldaan is aan de voorgestelde maatregelen in deze DPIA light.

2. Beschrijving gegevensverwerking

a. Doelstellingen

Uit het projectplan van de pilot blijkt dat de pilot geslaagd is als de gemeente Alphen aan den Rijn door het gebruik van bodycamera's door handhavers een positieve bijdrage levert aan de persoonlijke veiligheid van de medewerkers zonder dat daarbij de privacy van handhaver of burger in het geding is.

Met het gebruik van de bodycamera's wordt tevens ingezet op het terugdringen van het gebruik van geweld door een burger tegen een handhaver, hetgeen zou moeten leiden tot minder geweldsincidenten in het algemeen.

Daarnaast kan het gebruik van bodycamera's als neveneffect hebben dat de handhaving transparanter wordt. Bij klachten kan het opgenomen beeld worden overgelegd en kan in een gesprek met de klager worden getoond wat zich nu precies bij het incident heeft voorgedaan. Tot slot kunnen de beelden eventueel gebruikt worden als bewijsmateriaal ingeval van strafbare feiten. Deze doelstellingen en verwachtingen zijn mede gestoeld op positieve ervaringen die zijn opgedaan bij andere gemeenten als ook bij de politie.

Uit onderzoek bij andere gemeentes en bij de politie blijkt dat het gebruik van bodycamera's leidt tot:

1. Het versterken van de veiligheidsgevoelens van de handhavers en burgers;

2. Een bijdrage aan de-escalatie;
3. Een preventieve werking van ongewenst gedrag jegens handhavers door burgers.

b. Evaluatie van de pilot

Na afloop van de pilot wordt de werking van de bodycam geëvalueerd, waarin in ieder geval de onder 'doelstellingen' genoemde voorwaarden worden meegenomen en afgewogen tegen de inbreuk op de privacy die het gebruik van bodycams meebrengt. Deze evaluatie vindt plaats in de vorm van interviews met de handhavers die de bodycams hebben gedragen. Van deze interviews wordt een (geanonimiseerd) verslag gemaakt.

c. Duur van de pilot

De totale pilot heeft een doorlooptijd van vier maanden, te weten september- december 2019. De testfase – waarin handhaver de bodycam dragen - heeft als startdatum 24 september 2019 en als einddatum 4 november 2019 en heeft daarmee een duur van zes weken.

3. Persoonsgegevens

Gegevens	Betrokkene(n)	Doel
Beeldmateriaal	Personen in de buurt van de drager (tot 5 tot 10 meter zijn de beelden nog scherp genoeg om personen herkenbaar in beeld te brengen)	Registreren van (agressief) gedrag van omstanders. Als sprake is van een groep kan de potentiële dader ook verderop staan, daarom bereik van max. 10 meter.
Gegevens over datum, tijd en locatie van de beelden	Personen op beeld en drager van de bodycam	Locatie is alleen af te leiden uit beelden (herkenningspunten), de bodycams beschikken niet over locatiebepaling. Datum en tijd zijn nodig om een volledig beeld van de situatie te krijgen en om bewaartermijn te handhaven.
Naam, functie en locatie	Drager van de bodycam	Locatie is alleen af te leiden uit beelden (herkenningspunten), de bodycams beschikken niet over locatiebepaling. Naam en functie zijn nodig wanneer er een klacht wordt ingediend over het optreden van de handhaver.

a. Bijzondere persoonsgegevens

Op camerabeelden van personen zijn de fysieke kenmerken van die personen zichtbaar. Zo is bijvoorbeeld zichtbaar of iemand een bril draagt (zegt iets over visuele gezondheid), of een hoofddoek (wat iets kan zeggen over de godsdienstige overtuiging).

De Autoriteit Persoonsgegevens¹ beschouwt camerabeelden van een persoon echter niet als bijzonder persoonsgegeven, als:

1. Het doeleinde van de verwerking niet gericht is op het verwerken van een bijzonder persoonsgegeven dan wel op het onderscheid maken op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
2. Het voor de verantwoordelijke redelijkerwijs niet voorzienbaar is dat de verwerking zal leiden tot het maken van een onderscheid op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
3. De verwerking van die bijzondere persoonsgegevens onvermijdelijk is bij die verwerking. Indien de verwerking van de camerabeelden echter identificatie tot doel heeft, worden deze wel als rasgegevens aangemerkt.

¹ Zie Beleidsregels Cameratoezicht Autoriteit Persoonsgegevens.

Het doel van de opnames met de bodycam is niet gericht op het vastleggen van de rasgegevens of medische omstandigheden van betrokkenen, maar op beveiliging en is onvermijdelijk. Personen moeten immers herkenbaar in beeld worden gebracht om in geval van agressie en geweld de beelden terug te kunnen herleiden naar personen. Ook wordt bij de opnames en bij verdere verwerking geen onderscheid gemaakt op basis van het ras van de betrokkenen. Het is redelijkerwijs niet voorzienbaar dat het cameratoezicht met de bodycams zal leiden tot het maken van onderscheid op basis van een bijzonder persoonsgegeven. De verwerking van de camerabeelden heeft geen identificatie tot doel. Daarmee worden de beelden van de bodycams niet aangemerkt als bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in de AVG.

b. Bewaartermijnen

Processtap	Afspraken over bewaartermijnen
Opname van beelden wanneer de bodycam niet geactiveerd is	30 seconden (de beelden worden na 30 seconden automatisch overschreven door nieuwe beelden)
Opname van beelden wanneer de bodycam wel geactiveerd is	28 dagen (of zo lang als nodig is voor bijvoorbeeld het gebruik ervan in een rechtszaak).

Toelichting bewaartermijn

Voor zover de beelden worden bewaard, wordt qua bewaartermijn aangesloten bij het “Aanwijzingsbesluit cameratoezicht openbare weg binnenstad”. De termijn is maximaal 28 dagen (voor beelden van vaste camera’s).

Mocht er naar aanleiding van een incident een uitleesverzoek komen, dan wordt dit gedaan volgens het opgestelde uitleesprotocol. Denk hierbij aan (ernstige) incidenten waarvan de handhaver c.q. toezichthouder aangifte doet bij de politie. Indien er vanuit de politie/justitie een uitleesverzoek komt, worden de beelden ter beschikking gesteld. Een uitleesverzoek kan schriftelijk worden aangevraagd. Hierbij gelden de voorwaarden dat de verzoeker een aantoonbaar belang heeft bij inzage van de beelden en dat het niet in strijd is met de bepalingen zoals opgenomen in de AVG.

4. Informatieveiligheid

De CISO van de gemeente heeft gekeken naar de beveiliging van de persoonsgegevens die door de bodycam worden geregistreerd. Dit aan de hand van de Cloud Security Whitepaper die door de leverancier is aangeleverd. De vraag of de waarborgen en procedures zoals opgenomen in de whitepaper ook worden nageleefd zal gedurende de pilot getoetst en beantwoord moeten worden.

De CISO heeft de volgende bevindingen:

➤ *T2 Bodycam en Docking station*

De T2+ Bodycam beschikt over zeer goede dataversleutelingmethode. Daarnaast kan de data niet worden uitgelezen of afgespeeld door derden. Dus mocht er een apparaat kwijtraken dan is dat hooguit vervelend, maar geen risico voor de privacy.

Het T2 Docking Station beschikt over eenzelfde dataversleutelingmethode en de data wordt via een goed beveiligde verbinding naar de (cloud) server geüpload.

➤ *Mobile Video Box*

De MVB maakt gebruik van een goede versleutelmethode. Aandachtspunt is dat de eerste keer dat de MVB gebruikt wordt met een SD kaart, deze SD kaart moet worden geformatteerd. Dit betekent dat de data die op de SD kaart staan er definitief vanaf gaat. Gebruik dus een nieuwe SD kaart of haal eerst de data ervan af.

De MVB gebruikt net als het T2 Docking Station een beveiligde verbinding. Mocht er verbonden willen worden met de WiFi functie van de MVB, verbind dan middels de WPA2 ipv de WPA methode (de WPA is de verouderde versie).

Verder zien Network Security en hun Cloud omgeving er goed uit. Deze voldoen aan de juiste certificaten en beveiligingsmaatregelen.

5. Noodzaak en evenredigheid

De AVG staat gegevensverwerking alleen toe als deze noodzakelijk en evenredig is. Dat wil zeggen dat hetzelfde doel niet bereikt kan worden met een minder ingrijpende privacy-schending. Het doel van de pilot is het vergroten van het veiligheidsgevoel van de handhavers. Hieraan wordt doorlopend aandacht besteed. Alle BOA's hebben in dit kader de cursus RTGB (Regeling Toetsing Geweldbeheersing BOA's) gevolgd. In opvolging daarvan krijgen zij ook de cursus IBT (Integrale Beroepsvaardigheid Training). De huidige uitrusting van de BOA behelst tot op heden geen vergelijkbaar middel dat kan worden ingezet in escalerende situaties om de in de inleiding gestelde doelen te bereiken. Aanleiding tot de pilot is de bewezen succesvolle werking ervan bij politie en andere gemeenten.

Daarnaast blijkt uit het toegenomen aantal meldingen en aangiften in verband met geweld tegen handhavers dat actie nodig is om de veiligheid van deze medewerkers te kunnen garanderen. Gelet op de opgestelde werkinstructie en het uitleesprotocol, de beperkte omvang van de pilot en de voortdurende aandacht voor de privacy binnen de pilot is het gebruik van bodycams evenredig met het nagestreefde doel

Proportionaliteit

Met betrekking tot de proportionaliteit van de pilot is opgenomen in het projectplan dat rekening wordt gehouden met de privacy van betrokkenen nu de bodycams pas worden aangezet wanneer de handhavers c.q. toezichthouders in situaties terechtkomen die dreigen te escaleren. *(De daadwerkelijke gang van zaken is dat de bodycam doorlopend opnamen maakt, maar dat deze beelden na 30 seconden weer overschreven worden met nieuwe beelden. Pas op het moment dat de handhaver de bodycam aanzet worden de beelden bewaard en daarmee ook de 30 seconden die opgenomen zijn voordat de bodycam werd aangezet).*

Daarnaast worden de beelden in de cloud opgeslagen op een beveiligde server in Nederland en kunnen deze niet zomaar worden uitgelezen. Hiervoor is een protocol opgesteld, waarin onder meer wordt vermeld dat de beelden slechts na toestemming van de coördinator door een selecte groep, die is benoemd in het uitleesprotocol, kunnen worden uitgelezen. De beelden mogen niet verspreid worden via internet of social media.

Grondslagen

De beeldopnamen van de bodycams ondersteunen de uitvoering van de publieke taak van de handhavers. Hiermee is de grondslag voor de verwerking van de persoonsgegevens artikel 6, lid 1, sub e van de AVG. De handhavende taken zien op de volgende wetten:

Soort handhaver	Wet-/regelgeving
Bouwinspecteurs	Woningwet
	Wet BRP
	WABO
	Awb
	Gemeentewet
	Uitvoeringswet BAG
BOA's	APV
	Afvalstoffenverordening
	Parkeerverordening
	Wetboek van Strafrecht
	Wegenverkeerstwet/RVV
Fiscaal toezichthouders (Parkeercontroleurs)	Parkeerverordening

Bewustwording bij gebruikers bodycams

De dragers van de bodycams moeten ervan bewust zijn dat de inzet van de bodycam een verwerking is van persoonsgegevens en dat zij hiermee vertrouwelijke en zorgvuldig om moeten gaan. Om die reden is een Inzetkader en werkinstructie Pilot Bodycams opgesteld, waarin op praktische wijze de deelnemer aan de pilot wordt geïnformeerd over de geldende werkafspraken. Deze werkinstructie wordt voorafgaand aan de pilot in de vorm van een training aangeboden aan de gebruikers. Daarbij dient iedere handhaver die een bodycam gebruikt een aftekenlijst aan te geven dat hij kennis heeft genomen van de werkinstructie en het uitleesprotocol en dat hij/zij de training heeft gevolgd. De mate waarin de handhaver zich bewust was van de privacyrisico's van het gebruik van de bodycams wordt meegenomen in de evaluatie.

Informeren betrokkenen

Transparantie over de gegevensverwerking is een voorwaarde uit de AVG. Betrokkenen moeten niet verrast worden door een gegevensverwerking. Het informeren van betrokkenen is tweeledig: ten eerste is het van belang om de pilot met de bodycams duidelijk te omschrijven op de website van de gemeente. Hierbij wordt ook opgenomen voor welke doelen de bodycams worden ingezet, welke persoonsgegevens worden verzameld, wat hiermee gedaan wordt en hoe lang deze bewaard blijven. Daarbij wordt de mogelijkheid geboden om vragen te stellen. Aan deze verplichting wordt voldaan tijdens de pilot. Er wordt een persbericht opgesteld met de meest relevante informatie en een verwijzing naar de mogelijkheid om contact op te nemen. Daarnaast wordt 'het publiek' via Instagram geïnformeerd.

Daarnaast is er de informatieverstrekking op het moment dat de bodycam geactiveerd wordt. De handhaver zal dit altijd duidelijk kenbaar moeten maken. In de werkinstructie is opgenomen dat zodra opnamen gemaakt gaan worden van een persoons altijd vooraf gewaarschuwd/gemeld wordt (met een luide stem) dat er opnamen gemaakt gaan worden. Daarmee wordt ook voldaan aan de individuele informatieverstrekkingsplicht.

6. Aanbevelingen

Gelet op het voorgaande zijn er geen zwaarwegende redenen die verband houden met de privacyregelgeving op grond waarvan de pilot geen doorgang zou kunnen vinden. Wel worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Het gebruik van de bodycam is geen doel op zich maar is onderdeel van een grotere inzet om de veiligheid van handhavers te vergroten. Zorg er daarom voor dat tegelijk met het gebruik van bodycams wordt ingezet op doorlopende training en opleiding voor alle handhavers om om te gaan met agressie en geweld.
- Op het moment dat een klacht wordt ingediend over het gebruik van de bodycams of een verzoek wordt gedaan om beelden in te zien, zal hier vrijwel altijd een privacy component in zitten. Het wordt daarom sterk aanbevolen om dergelijke klachten of verzoeken altijd af te stemmen met een van de Privacy Officers. Neem dit op in het werkproces en informeer medewerkers die dergelijke klachten en verzoeken ontvangen over deze processtap.
- Het opslaan van persoonsgegevens brengt altijd het risico van datalekken en andere beveiligingsincidenten mee. Zodra dit zich voordoet is het proces afhandelen datalekken van toepassing dat op intranet is gepubliceerd. Neem een verwijzing hiernaar op in de werkinstructie en het uitleesprotocol.
-

7. DPIA light

Voor deze gegevensverwerking kan – gelet op de beperkte omvang van de pilot – volstaan worden met een DPIA light. Wanneer de pilot er aanleiding toe geeft het tijdelijke gebruik van bodycams om

te zetten in definitief gebruik en het aantal personen dat de bodycam draagt uit te breiden wordt gekeken of dit aanleiding geeft tot een nieuwe impact analyse.

Deze DPIA light wordt in definitieve vorm ter informatie voorgelegd aan de Functionaris voor Gegevensbescherming.

20 september 2019
Stefanie Kelterman
Privacy Officer